

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Quousque euidencia esse debeant principia; quæ à scientia
subalternante accipit subalternata?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

remediis, & sicca humidis sint curandæ: hæc autem principia, & reliqua similia, siue ea sint communia, siue ad certam, ac particularem materiam applicata, probantur à priori per Philosophiæ naturalis principia, cuiusmodi sunt contraria contrariis expelli, item calida frigidis, humida siccis contrariis expelli, ex his enim optime inferitur, horum excessum per illorum applicationem, & è conuerso corrigendum, atque curandum esse, vt rectè docent præter alios Durandus, citata quæst. prolum. 11. & Auerſa quæst. 27. log. section. 6. paulo post medium. Rursus mathematica principia, tamen si non omnia à priori demonstrantur in Philosophia naturali, at multa sanè, sicut ad vnus ab altera dependentiam, & vtriusque subalternationem non totalem quidem, sed tamen veram, & propriam satis est, vt bene Suarez loco citato numer. 47. Quod enim à quouis puncto ad quoduis punctum linea duci possit, supponit mathematicus, Philosophus autem probat propter id quod punctum non est immediatum alteri puncto, sed potius alicuius interseccionis partis dissitum ab eo. Iam, quod basis trianguli rectilinei, & æquilateri in duas partes æquales diuidi queat, sicut & angulus ei eminens, mathematicum dogma est, atque principium: probatur autem à priori in Philosophia naturali, quia linea triangulo illi velut basis subiecta non constat vnquam solis punctis finitis, quæ multoties bifariam diuidi nequeunt, ad modum quo plures numeri finitis vnitatebus constantes æqualem sectionem non subeunt, sed potius partibus infinitis. Ex eadem etiam infinitate probat Philosophus à priori hoc principium mathematicum, à quouis puncto circuli superioris, & maioris mitti posse ad centrum lineam rectam per quoduis punctum circuli inferioris, quia vsquam duæ lineæ cœcant, aut litteram Pythagoræ obliquatæ efficiant. Innumera alia eiusmodi principia à philosophicis dignitatibus lucem, & probationem accipiunt. Egregie quidem Seneca ep. 88. *Sapiens enim causas naturalium, & querit, & nouit, quorum numeros mensuraeque geometres persequitur, & supputat. Quæ ratione constant cœlestia, quæ illis sit vis, quæ natura, sapiens scit: cursus & recursus & obseruationes, per quas descendunt & allenantur, ac speciem interdum stantium præbent, cum cœlestibus stare non liceat, colligit mathematicus. Quæ causa in speculo imagines exprimat, scit sapiens. Illud tibi geometer potest dicere, quantum abesse debeat corpus ab imagine, & quales forma speculi quales imagines reddat. Magnum esse solem Philosophus probabit quantum sit, mathematicus qui vsu quodam, & exercitatione procedit: sed vt procedat impetranda illi quadam principia sunt. Non est autem ars sui iuris, cui precarium fundamentum est: Philosophia nil ab alio petit, totum opus à solo excitat. Mathematica (vt ita dicam) superficialia est, in alieno edificat, aliena accipit principia, quorum beneficio ad vltiora perueniat.*

Denique Geometriæ perspectiua, & Arithmetica Musica ita sunt illigata merito obiectorum, quæ prout accidentaliter affecta respiciunt, vt ex illarum principis harum principia à priori probentur. Verbi gratia rem propè sitam maiorem apparere est principium perspectiue: eius autem probatio à priori est hæc dignitas geometrica; lineæ procedentes ab eadem basi quo propius coniunguntur eo maiorem angulum efficiunt: hinc enim sequitur, angulum visorium esse maiorem, quo propius est obiectum, & hoc proinde maius apparere, vt pote quod non nisi per radiorum, aut specierum angulosam pyramidem in oculo delineantem videtur.

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

Eiusmodi multa, imò ferme omnia habet perspectiua respectu geometriæ: eiusmodi etiam non pauca musicæ, si comparatur cum arithmetica, & proportio numerorum in voce, cum proportionem numerorum secundum se.

Atque hæc est ratio, quapropter dependentiam hanc vnus scientiæ ab alia munere obiecti, quod aliter & aliter vtrique respicit, altera scilicet nudum, altera vero accidentaliter affectum, veram subalternationem statuimus, quia nimirum ita fit vt principia vnus sint conclusiones deductæ ex principiis alterius, sicut inductione facta liqueſcit. Adice quod Aristoteles primo post. capite decimo, & alibi sæpè huiusmodi subalternationem ratione obiecti agnoscat, & quod plus est, exemplis à nobis adductis eam declarat.

C A P V T II.

Quousque euidencia esse debeant principia, quæ à scientia subalternante accipiunt subalternata?

Præcedenti capite subalternationem in communi sumptam, eamque veram, ac germanam, & omni metaphora, ac improprietate alienam exposuimus: mox vnâ speciem, & post hanc, alteram ei subdidimus. Reliquum est, vt has tres rationes, communem videlicet & duas ei subiectas, quoniam plura de illis supersunt dicenda, iterato examine ad trutinam plusculum castigemus, & nonnullis tandem illationibus totam hanc de subalternatione doctrinam absoluamus.

Ergo circa subalternationem in communi à nobis explicatam illud primum dubitari potest, quo pacto, cum scientia subalternata euidenter concludit, ea principia prius cognosci debeant, quibus à subalternante acceptis vtitur: Prima sententia est, satis esse vt ea sint ineuidenter cognita, ac duntaxat credita per fidem humanam, qua quis sibi persuadeat earum manifestam probationem, ac plenam euidenciam contineri in principiis scientiæ superioris nondum cognitis. Sic Capreolus, Caietanus, Siluester, Canus, Albertus, Agydus, Hispanensis apud Conimbrienses in cap. 10. de demonstr. quæst. 2. artic. 2. Huius autem sententiæ fundamentum est: quoniam, licet conclusio scientiæ subalternatæ oriatur ex principio proximo tantum credito, & ineuidenter cognito, ea sola scientia si quis sit præditus, cæterum mediâtè, & remote proficiscitur ex aliquo principio scientiæ subalternantis, vbivbi hæc existat, mediante scilicet fide, quæ credit dari tale principium euidens vnde demonstrari possit principium proximum quo vtitur: euidencia autem conclusionis peti debet à principio remoto, & vltimo, quod videlicet est per se, non vero à proximo, cuius euidencia est omnino per accidens, & ex facili solet adesse, & abesse. Allegant etiam Aristotelem 1. top. cap. 1. dicentem, scientiam enasci ex principiis, quorum habemus fidem. Denique inferunt, Theologiam nostram proprie subalternari scientiæ Dei, & beatorum: quoniam principia, quibus vtitur, sunt euidencia, non in nobis, ac secundum se, & in altiori cognoscente, Deo scilicet, & beatis.

Enimvero hæc sententia manifestè contradicit Arist. lib. 1. post. c. 2. Si igitur ipsum scire tale est quale posuimus, necesse est & demonstratiuam scientiam ex veris, & primis, mediisque vacantibus, & ex

R.

notiori

notioribus ausis, & prioribus ipsa conclusione, cuiusque eiusdem esse. Et paulò post: Oportet autem & exprimis & indemonstrabilibus esse: quia non scit, qui demonstrationem horum non habet: scire enim non per accidens ea quorum est demonstratio, nihil aliud est sanè, quam demonstrationem habere. Ecce docet, principia cuiusvis scientiæ tantum debere abesse à quavis inevidentia, ut etiam conclusionis evidentiam necessariò superent: item ea esse indemonstrabilia, ac per se nota, aliunde verò oportere eorum demonstrationem hoc est aliquam evidentem notitiam haberi. Rursus tota evidentia conclusionis manat à præmissis: ubi ergo hæ non fuerint evidentes, illa evidens quæ poterit esse? Huc facit Aristotelica ratio citato capite 2. Cum autem credere, scireque rem talem per ratiocinationem oporteat, quam demonstrationem vocamus: hæc vero est, quia sunt quibus extruitur ratiocinatio, necesse est, non solum prima illa, vel omnia, vel aliqua prius noscantur, sed etiam ut magis noscantur: semper enim & illud tale magis, ob quod unumquodque tale est: veluti magis id est dilectum, atque amatum, ob quod amamus atque diligimus. Quare si ob prima scimus, ac credimus, & illa sanè scimus, ac credimus magis, quoniam ob illa & ipsa scimus posteriora. Vnde sic argumentor: fieri nequit, ut vnam rem ames immediatè propter aliam, verbi gratia, medicinam propter sanitatem, quin hanc magis ames, imò etiam maiori amore complectaris: similiter ergo nequit esse, ut conclusionem aliquam evidenter cognoscas vi alicuius principij proximi, & immediati, quin hoc aliqua tibi evidentia, imò maiori, si Aristoteli credendum est, innotescat.

12 Quod autem aiunt aduersarij satis esse ad evidentiam conclusionis subalternatæ quod evidentia sint eius principia remota, videlicet illa, à quibus incipit scientia subalternans, nihil habet momenti: sicut enim effectus physicus magis dependet à sua causa proxima quam à remota, & ab hac per accidens, ab illa verò per se, uti in nepote, verbi gratia, contemplatione Patris, & aui cernitur; ita similiter effectus intentionalis, cuiusmodi est conclusio, quoad evidentiam suam, plus pendere debet à principiis, siue præmissis immediatis, quam remotis, & ab his per accidens, ab illis verò per se, cum concludens remota sæpè sæpius ignoret, proxima vero nunquam. Haud ergo satis est ad evidentiam conclusionis, ut eius principia mediata sint manifesta, sed requiritur ut potius manifesta sint eius immediata, & proxima principia, nimirum quæ, contra quam aduersarij sentiunt, in eam magis influunt. Quæro etiam, an principia remota evidentiam suam transmittant in assensum conclusionis immediatè, vel mediatè? prius dici nequit, alioqui non essent remota: posterius autem si dicatur, necesse erit fateri, principia proxima accipere à remotis lucem aliquam, & evidentiam: alias eius transmittendæ medium aptum esse non poterunt: quemadmodum sol subiecta terrarum haud prius illuminat, quam mediam ætris plagam traiectis per eam radiis longè, latèque collustrer.

13 Rursus quod contrarij adducunt ex Aristotele frivolum est: tum quia ibi non habet specialem mentionem de scientia subalternata: tum quia fidem ibi latè sumit pro evidentia; quæ enim evidenter nota, & indemonstrabilia, hæc ab eo dicuntur seipsis habere fidem, & illam sponte sua mereri: tum etiam quia libro 1. poster. capite 2. totus est in eo ut ostendat, principia demonstrationis oportere esse evidentia; & tamen ea credi, seu fidei subiaci, tertio

quoque verbo ibidem tradit: satis sint, præter verba nuper adducta, ea quæ mox subdit; Magis enim principiis, aut omnibus aut quibusdam credere quam conclusioni necesse est: atque & qui per demonstrationem scientiam habuitur est, non solum ipsa principia magis nota, magisque credita sint, quam id, quod ex ipsis ostenditur, oportet: sed etiam nihil prorsus eorum quæ principis iis opponuntur, undeque ratiocinatio falsa, veraque contraria existat, aut credibilis aut notius principis ipsis sit, oportet. Quinetiam conclusionem demonstrationis evidenter sciri nemo est qui nesciat: nihilominus eam credi adasserit Aristoteles, ut ex eius contextu iterum, iterumque citato patrescit.

14 Denique quod aiunt Thomistæ, Theologiam nostram subalternari scientiæ Dei, ac beatorum, procul vero est. Primum, quia subalternatio vnius scientiæ speculatiuæ respectu alterius oritur ex obiecto, quod utriusque partim idem, partim est diuersum, & ab vna nudum, ab alia velut affectum aliqua differentia accidentaria consideratur: atqui obiectum nostræ Theologiæ, & Theologiæ Dei & beatorum, est omnino idem, nec à nobis aliud quam ab ipsis cognoscitur, sed idem alter; quia nimirum quæ nos lumine fidei, ac diuinæ reuelationis, & per speculum atque in ænigmate cognoscimus, illi clarè & per habitum gloriosi luminis intuentur. Caietanus respondet, Deum secundum se esse obiectum Theologiæ suæ, ac beatorum, nostræ verò Deum, prout reuelatum, ac proinde tanquam affectum aliqua differentia accidentali, & extrinseca. Parum tamen solidè: reuelatio enim est differentia accidentaria Dei tenens quidem se ex parte principij, quo vitur Theologia nostra, non vero ex parte obiecti, quod per conclusiones ostendit suas: hæ namque talem reuelationem instar obiecti non respiciunt, nec de ea, sed de mysteriis reuelatis secundum se procedunt, Deumque, verbi gratia, esse trinum, & vnum, carnem sumplisse, mortem obiisse, aliaque similia passim concludunt.

15 Addit aliam solutionem Caietanus: nec enim est tam stupidus, ut non videat, priorem elumbem esse, & in ea operam se luisse: ait ergo, eam diuersitatem accidentariam obiecti non esse necessariam, ut vna scientia subalternetur alteri. Cæterum hoc suprà impugnatum est, & iterum inferius refelleretur. Præterea, ut scite animaduertit Molina prima parte, quæstione prima, articulo secundo, disputatione tertia, scientia subalternata concludit de obiecto suo nouos quosdam effectus, atque attributa, quæ neutiquam curat scientia subalternans: verbi gratia, astrologia geometriæ subalternata eclipses futuras, earumque durationes, &c.

Vnde imber, & ignes, Virgil. lib. 1.
Arcturum pluuiasque hyadas, geminosque iriones: *Ænæ.*
Quid tantum Oceano properent se tingere soles
Hiberni, vel quæ tardis mora noctibus obstet.

At nostra Theologia nullos effectus, aut attributa demonstrat, quæ non cadunt sub scientiam Dei & beatorum. Item causam seu rationem propter quam ita sint articuli fidei, quos velut principia sumit Theologia nostra, reddit ipsa sola, & per sua principia lumine fidei cognita demonstrat, non vero à Theologia Dei, & beatorum emendicat: non est ergo, quod huic illa subalterne

subalternetur: nihil enim est notius, aut communius in Aristotelis doctrina, quam facultatem subalternatam, non ostendere de principis suis, propter quid se habent. Tandem scientia subalternans, & subalternata possunt, & solent esse simul in eodem intellectu: Theologia autem viatorum, & ea quæ est beatorum, non conveniunt in eundem intellectum: altera enim nititur principis fidei obscure cognitis: fides autem evanescit ad primos radios luminis gloriæ cui nititur altera, sicut Author est Paulus ad Corinthios epistola prima capite decimo tertio.

16 Posterior ergo sententia, eaque, quantum ego sentio, longè probabilior est, principia, quibus vititur scientia subalternata, & ex quibus aliquid evidenter colligit, debere hoc ipso evidenter cognosci, aut à priori, per principia scientiæ subalternantis, ea si non caret, qui subalternatam habet, sin autem ea carer, à posteriori, & inductione plurium singularium: nam hoc etiam argumentum est necessarium, & evidentiā parit: tum, quia id docet Aristoteles libro secundo. post. capite decimo octavo. tum etiam, quia natura est ad vnum destinata, ideoque si plurima singularia, quæ passim experimur, ita se habent, manifestum nobis esse debet, reliqua omnia eiusdem esse conditionis: qua ratione perspectiva, verbi gratia, à posteriori & sufficienti quadam inductione, ac plurium singularium experientia evidenter colligit, rem omnem, quo propior est, eo maiorem videri. Vel ergo hoc pacto, vel certè à priori evidenter cognosci debent principia scientiæ subalternatæ, vt evidenter conclusionem pariant. Ita Aureolus Gregorius, Durandus, & plures alij scholastici in prologo sententiarum. Ita etiam Vasquez, Molina, & alij non pauci prima parte quæstione prima. Item Suarez disputatione prima metaphysicæ sectione quinta, Comibricenses loco sæpe citato, Hurtadus disputatione prima, metaphysicæ sect. 8. Averrà suprà laudatus, & communiter alij recentiores.

17 Pro maiori tamen luce, & explicatione posterioris sententiæ, quam amplexi sumus, duo adversus eam obicienda sunt atque remouenda. In primis contra obiicies, superius lib. 7. huius operis tr. 6. cap. 6. dub. 2. in respons. ad 6. rat. contrariam concessisse nos, possibilem esse conclusionem aliquam evidenter, ac certam, quæ oriatur ex præmissis omnino inevidentibus, & incertis. Nobis ergo non cohæremus, sed potius inconsequentissime nos gerimus, dum in præsentia adversus Thomistas tuemur, non posse conclusiones evidentes scientiæ subalternatæ, & inferioris, stante earum evidentiā, ac certitudine, deduci ex conclusionibus scientiæ subalternantis inevidenter cognitis, ac duntaxat creditis per fidem humanam qua scilicet quis sibi persuadet, in scientia subalternante, & superiori esse principia, per quæ possint illa evidenter, manifestè probari. Rursus citato tract. & cap. 6. lib. 7. Aristot. constituentem præmissas demonstrationis esse debere certiores, & evidētiore conclusionē, retulimus, & reiecit: nullo ergo iure, nulla consequentia doctrinam illam Aristotelis, eiusque autoritatem à nobis exculcatas Thomistis tamen hic obiiciamus.

18 Respondeo, his non obstantibus quæ modo asserimus, & quæ asserimus loco nobis obiecto, optime cohære inuicem, nullamque in iis esse contrarietatem, aut veram antinomial. Ratio est: quia tract. 6. & c. 6. lib. 7. duntaxat statuimus, conclusionem, si præter præmissas habeat aliud medium, vt

R. P. Richardi Lincei, Philosoph. Tom. III.

cuius sit certa, & evidens, aut si, quod iuxta est, ex obiecto proprio, & intrinseco sit per se nota, manifeste appareat, deduci quidem tum posse ex præmissis incertis, atque inevidentibus: sicut enim intellectus ad spirituale cognitionem eliciendam à phantasmate corporeo, & inferioris ordinis determinatur, quidni etiam determinari, iuvareque possit à præmissis inferioris ordinis, omnique certitudine, & evidentiā destitutis ad conclusionem aliā certam, & evidenter efficiendam? quod enim deest perfectionis talibus præmissis, id suppleri, & impendi potest ab intellectu, & motivo proprio conclusionis. At nusquam loco illo, qui nobis opponitur, adstruximus, conclusionem, quæ non aliunde, nisi ex præmissis, earumque motivo, sit evidens, & certa, talem tamen esse posse, tamen præmissa sint inevidentes, atque incertæ: quandoquidem ergo Thomistæ, eorumque sectatores docent in præsentia, conclusiones scientiæ subalternatæ vi sola principiorum, quæ à subalternante emendicat, esse evidentes, ac certas, veraque ratione scientificas, licet eiusmodi principia inevidenter, & incertè, atque cum formidine cognoscantur, tantumque fide humana credantur contineri in altioribus principis, quibus pollet, quorumque notitiam habet evidenter, qui scientia subalternante præditus est: idcirco iure merito præfatos authores impugnamus, & ne latum vnguem à veriori doctrina alibi à nobis tradita discedimus, sed potius rationibus, quibus adversarios vigemus, & vis inest, & simul consequentia. Quod ad Aristotelem attinet, fatemur eum, loco iterum, iterumque memorato, pro sententiā statuente, præmissas oportere esse certiores, evidētiore conclusionē relatum esse à nobis, atque reiectum: ibi ex propria sententiā locuti sumus, maiori rationis, quam autoritatis respectu habito, quod verius apparuit in medium protulimus. Caterum quando impræsentiarum Aristotelis doctrinam, & autoritatem, quas modestè deferuimus, Thomistis opponimus, non tam ex propria opinione, quam ad homines argumentamur: & cum Aristotele se muniant adversarii, Aristotelicam doctrinam, quam scimus et si falsam iis tamen placituram, contra eos adducimus: vt sæpe alias in scholis fieri consuevit.

19 Obiicies secundo, non rectè habere quæ docuimus hoc ipso cap. in expos. posterioris sententiæ, quam vt veriozem secuti sumus: ibi enim tradidimus, si quando contingit, eum, qui scientiam habet subalternatam destitui subalternante, tum certe non ex huius principis, siue à priori, sed à posteriori evidentiā esse, ac manifesta principia illius. Tum sic: igitur in eo euentu scientia subalternata totam suam evidentiā, & quoad conclusiones habebit sine subalternantis influxu: nulla igitur vnquam est vtriusque subalternatio, nullaue vnus ab alia essentialis dependentia. Hoc autem absurdum haud videtur sequi ex Thomistica sententiā, vt pote iuxta quam principia facultatis subalternatæ semper inevidentiā sunt, & obscura, donec cum scientia subalternante coeant, eiusque beneficio reddantur evidentiā, ac manifesta. Sed, vt ab hoc ultimo incipiam, claritas scientiæ subalternatæ, non solum quoad eius principia, sed multo maxime quoad conclusiones debet esse dependens à scientia subalternante: conclusiones enim sunt, quæ magis proprie rationem scientiæ participant, adeoque penes eas vnus scientiæ ab alia dependentia debet esse: atqui iuxta Thomistas conclusiones scientiæ subalternatæ, evidentes sunt, quin scientia subalternans in eodem intellectu existat,

R r 2 vnde

vnde inferitur eam talis evidentia & claritatis causam non esse: dependentia ergo vnius scientia ab alia; quo ad evidentiam conclusionum, & vtriusque subalternatio nequit ab eis defendi, si cuius est ponderis argumentum factum, cui magnopere confidunt. Deinde respondeo, quod dici consuevit, scientiam subalternatam, quoad evidentiam principiorum suorum, adeoque etiam conclusionum, dependere à scientia subalternante, id intelligendum esse de evidentia propter quid, siue à priori, non vero de quacunque alia: quoad aliquam ergo, quæ non sit à priori, sed à posteriori vnam independulam esse ab alia (quod solum sequitur ex nostra sententia) neutiquam est absurdum, vt expendenti constabit.

CAPVT III.

Quando principia scientia subalternata demonstrantur ex principiis subalternantis, ad quam earum spectet conclusio subalternata?

20 **P**rima opinio est aliquorum Recentiorum, quos tacitis nominibus referunt Conimbricensi, in re-latum cap. 10. de demonstr. quæst. 2. art. 2. propè medium, eam conclusionem demonstratam à priori spectare ad scientiam subalternatam. Attamen displicet hæc sententia primo quia, iuxta Aust. & antiquos omnes, scientia subalternata scit quia, & non propter quid, principia vtriusque sua: quod enim attinet ad conclusiones suas, eas propter quid cognoscit, & per principia à scientia superiori accepta à priori demonstrat. At si principia sua à priori ostenderet per principia scientia subalternantis ea sciret, illo genere cognitionis quod propter quid appellant: Reicienda igitur est ea doctrina, ex qua huiusmodi sequitur absurdum. Rursus secundo ex ea fieret, eum qui pollet scientia subalternata, hoc ipso etiam callere principia subalternantis, nec esse posse, vt aliquis sit perspectiuus & non geometer, musicus & non arithmeticus, medicus, aut mathematicus, & & non Philosophus naturalis: quod tamen experientia repugnat.

21 **S**ecunda sententia est, eam conclusionem, qua ex principiis scientia subalternantis demonstratur principia subalternata, ad illam, & non ad hanc pertinere: ita Auerſa q. 27. log. q. 6. eius fine. Verum fallitur primo: quia scientia subalternans, si concluderet per sua principia propria, ea quibus vtitur subalternata, nemo foret arithmeticus, qui non musices: aut geometer, qui non perspectiuus: aut Philosophus naturalis, qui non medicus, ac mathesis principia calleret: cuius tamen contrarium experimur. Vltimus secundo: si facultas subalternans, & subalternata idem semper principium demonstrarent; hæc, quia; illa propter quid: profecto quævis veritas ita conclusa, & demonstrata magis pertineret absolute sumpta ad scientiam subalternantem, quam ad subalternatam, quandoquidem illa perfectius eam assequeretur: consequens est absurdum: quis enim dicat hæc principia rhapsodicum purgat cholera, raphanus eam accendit, helleborum curat melancholiam, somnus meridianus nocet oculo, fel calio-gmi piscis cæcitatem dispellit, aliaque innumera similia magis ad Philosophum naturalem, quam ad medicum pertinere.

22 **T**ertia opinio est, conclusionem illam, qua osten-

ditur à priori principium aliquod facultatis subalternatæ per aliud subalternantis proprium, esse mixti generis, nec ad alteram sine altera, sed potius ad vtriusque simul pertinere: ita Conimbricenses supra citata quæst. 2. art. 3. ad finem. Sed in hac sententia illud in primis difficile, quomodo eadem conclusio, vnoque, & eodem obiecto freta ad diuersas scientias, cuiusmodi planè sunt subalternans, & subalternata, simul pertineat. Mox, tametsi eo pacto explicetur, aliquem habere posse scientiam subalternatam sine subalternante, quia scilicet neutra solitarie sumpta sibi vendicat demonstrationem illam propter quid, quæ quidem principia vtriusque scientia complectitur; cæterum illud remanet inexplicatum, quomodo scientia subalternata cognoscat veritates suas primas, ea duntaxat cognitione, quam quia vocant, & non etiam perfectius, ac propter quid: etenim quod demonstratio propter quid, non procedat ab ea nisi in consortio scientia subalternantis, & superioris, id non tollit, quo minus absolute ita demonstrat, haud secus ac ignis verè calefacit, esto non sine concursu, ac præsidio causæ primæ, & superioris ita operetur.

Ego, vt difficultati satisfaciam, aduerto scientiam subalternantem dupliciter accipi: primo, ita vt sit docens tantum & inchoata, vltimo vero nondum perfecta, propterea scilicet, quod consideret principia sua duntaxat solitarie, & non applicatè ad eos effectus, qui sunt principia scientia inferioris: secundo, ita vt sit vtens, vltimoque perfecta, & consummata, propterea nimirum quod respiciat principia sua applicatè ad eos effectus, vnde incipit scientia inferior, eosque huic non sine probatione à priori communicet, atque manifestet. Aduerto similiter ex doctrina Aristotelis, 1. metaphys. cap. 1. facultatem subalternatam bifariam etiam sumi: primo pro ea quæ est architectonica, & perfecta, ac principiorum, quibus vtitur, causas affert: deinde pro ea, quæ est inchoata tantum, & causarum cognitione nondum perfecta. Aduerto tertio, licet scientia subalternans & subalternata distinguantur, strictim ac sine tora perfectione sua sumpta, cæterum eas indistinctas esse, si latius sumantur, & altera ad vltimum descendat, altera vero ad doctrinam, & cognitionem causarum ascendat: quapropter geometria vtens, verbi gratia, & musica architectonica diuersa nomina sunt, vnates, & quamuis duplicem scientiam sonent, vtrique tamen est vna quædam scientia, media inter geometriam docentem, & musicam, imperfectam, & non architectonicam, quæ quidem geometria, & musica multoties absolute dicuntur, quoniam de his facultatibus, prout inter se distinctis, communiter sermonem habemus. His annotamentis præiactis.

24 **R**espondeo, conclusionem demonstratiuam, qua de agimus, non pertinere ad scientiam subalternantem inchoatam, ac solum docentem, nec etiam ad subalternatam imperfectam, ac neutiquam architectonicam; at spectare ad scientiam, tam subalternantem, quam subalternatam, vtrique si constet tota sua perfectio, & doctrina, vsusue consummatio. Prior pars huius doctrina est Aristotelis libro primo post. capite decimo, vbi loquitur hunc in modum: alio vero modo differunt esse, & propter quid est, quod per aliam, atque aliam vtrumque consideratur: tales autè sunt ea, quæ ita sese habent, vt altera sub altera collocetur. Vt ad geometriam perspectiuam, & ad solidorum scientiam machinarum facultas extruendarum, & ad arithmetica musicam, & ad astrologiam sese habet.